

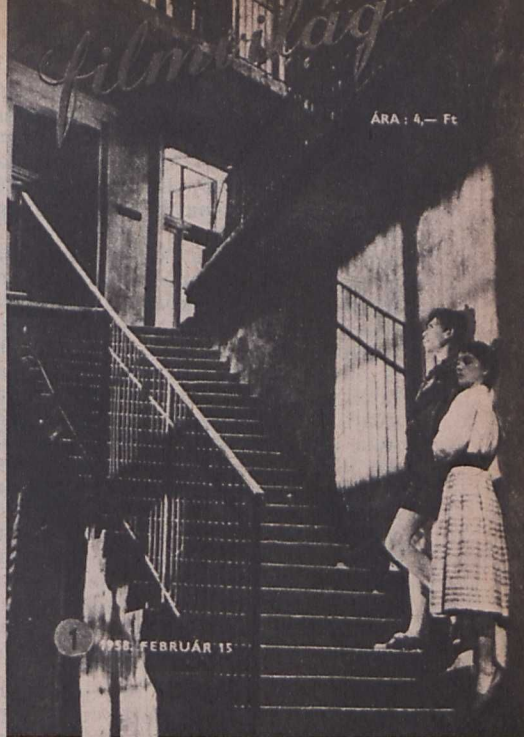
Öt kötet Filmvilág

Öt évfolyamot ért meg egy filmlap. Tulajdonképpen nincs benne semmi különös.

Tudok olyan filmszaklapot, ami öt évtizedet ért meg. Az Iszkussztvo kino, a Bianco e nero, a Sight and sound legalább kettőt-hármat. A világ film-szakközvéleménye figyel minden cikkükre.

Szerénynek kell tehát lenni, ha a világban nézünk körül.

De ha határainkon belül, akkor örvendeznünk kell. Mert akármi-lyen szomorú, de az a helyzet, hogy: ünnepi tény egy öt éve létező film-
lap. Olyan szaklap, amely a közön-
séghez is szól, nemcsak a mozitulaj-
donoshoz, vagy a kölcsönző-szakmá-
hoz. Ilyen lapunk a hangosfilm léte-
zése óta nem volt! Szinte hihetetlen.
Volt egy-két műsorlapunk, aztán egy
szórakoztató, de elvi cikkeket csak
elvéve közlő hetilapunk; egyébként
vagy színházzal, vagy muzsikával,
vagy irodalommal osztozott és oszto-
zik a film. Jó, hogy osztozik; de szük-

séges azért, hogy önállóan is létez-
zék.

Úgy látszik, sikerült megteremteni olyan filmújságot, amit a közönség is, a szakma is olvas. Ha ellentmondva, ha vitázva is, de olvas és figyel rá. Ez nagy szó. Azért nagy szó, mert megteremtheti az aranyhidat a mozinéző és az alkotók között.

Ijedten látom: mintha frázist írtam volna le. Pedig igen komoly dolog ez az „aranyhíd”. Író és olvasó, színház és néző között évezredes a kapcsolat. A „filmesek” meg a jámbor nézők viszont meglehetősen idegenül nézegetik-méretegetik egymást. Majdnem ellenségesen. Ehhez kell az okos és pártatlanságra törekvő közvetítő, olyan folyóirat, amely kritikáival az esztétikát is segíti és a film poétikáját tudatosítja. Segít a nézőnek megérteni, hogy a film komoly műalkotás, hogy nemcsak pergő cselekménysorozatok szórakoztató kavalkádja és segít a rendezőnek tisztábban látni a maga problémáit.

Ha nem is történt meg minden ez ügyben, ha közönség is, rendező is gyakran bizalmatlan a kritikával szemben, a Filmvilág nagyot lépett előre. Nézem a kritikákat: az iroda-

lomtudomány országos jelentőségű mestereit nyerte meg a Filmvilág, és nemcsak ritka kirándulóképpen, hanem rendszeres bírálónak. Bóka László, Keresztury Dezső, Nagy Péter írásait olvashatja a néző; megszólalt, ha ritkán is, Hevesi Iván, a némafilm korának kiváló esztétája, a magyar kritikus társadalom doyenje; sőt, néha még külföldi rendezőknek és esztétáknak — Zavattini, Pellegrini, Lebegyev — eredeti cikkein is ellenőrizhettük az itthoni gondolatok korszerűségét. Ha még a magyar rendezők is meg-megszólálnának, ahogyan az világszerte szokás, sőt illő, szinte ideális lenne a helyzet. És ha már ideális helyzetről beszélünk, az úgy komolysága megköveteli, hogy a pontos és megbízható adatszolgáltatást is megemlítsük mint remélhetőleg rövidesen elérendő célt, rendezők, színészek, filmcímek adatai bizony feltétlenül pontosan kell, hogy szerepeljenek.

Rendkívül érdekes és figyelemre méltó az eleven vitaközvetítő ébrentartása. Évek óta következetes ebben a Filmvilág. Most, hogy a bekötött évfolyamokat filológus-szemmel lapozgatom, döbentem rá erre. A világ nagy filmlapjai igen élesen bírálnak és vitatkoznak, de majdnem mindig csak egyoldalúan. Elenjár eb-

ben, különösen pedig az egyoldalúságban a Cahiers du Cinéma, amely már-már groteszk dülhél szid mindent, ami nem a klikk — persze igen előkelő és jeles klikk — filmje, amire viszontválaszként az olasz és amerikai szakfolyóiratok méla rezignációval, vagy azonos hőfokú ingerültséggel válaszolnak, de szintén egyoldalúan. A Filmvilág ügyel arra, hogy többféle nézet szólaljon meg majd minden fontos ügyben, főleg ami a magyar filmet illeti, de egyéb eszmeileg fontos kérdésekben is. (Lengyelek, Új hullám stb.)

Azt hiszem, a rendezők nem figyeltek föl erre a nagy lehetőségre és a Filmvilág elegáns vita-politikájára; akinek esztétikailag megalapozott véleménye van, megszólalhat a lapban. Mivel a rendezők ebből a permanens vitából kimaradtak, inkább csak a kritikusok és esztéták vitatkoznak egymással, de azok meglehetősen élesen és határozottan. Jó lenne ezekbe a dolgokba a rendezőknek is beleszólni. A Filmvilágnak viszont érdemes lenne ezt a tiszteletreméltóan következetes vita stílusát a magyar filmtörténettel kapcsolatban is kamatoztatni: régi híres vagy nagy filmjeinket

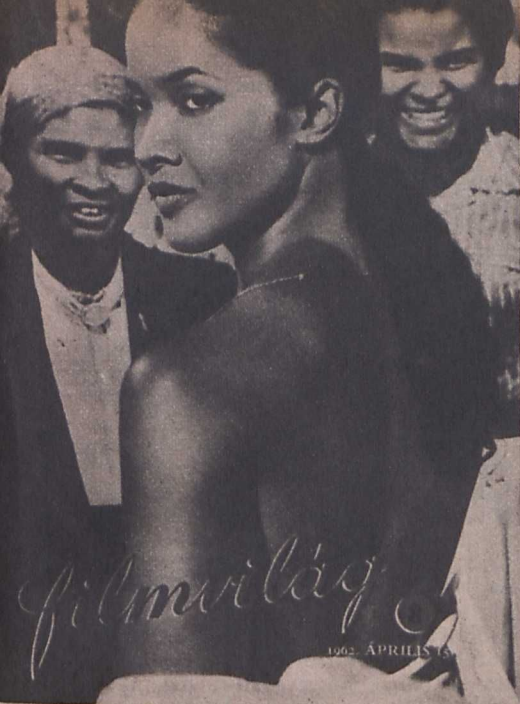

A Filmtudományi Intézet és a Filmvilág előadásorozata

A Filmtudományi Intézet és a Filmvilág február 24-én délelőtt fél tíz órakor indítja meg közös filmakadémiájának első előadásorozatát a Filmmúzeumban, amelynek során bemutatásra kerül az 1958-as brüsszeli világkiállítás alkalmával rendezett versenyen »Minden idők legnagyobb filmjei« címmel kitüntetett tizenkét filmalkotás. A filmek bevezető ismertetésére a legkiválóbb magyar szakembereket kértük fel, lehetőleg olyanokat, akiknek már bemutatásukkor módjuk volt a filmmel megismerkedniük, tehát egyszerre tudnak számot adni a kortársak élményéről és az utókor ítéletéről. Természetesen ezt az elvünket csak hozzávetőlegesen tudjuk megvalósítani részint mert maga a filmtörténet egyes alkotásai korábban készültek annál, hogy kortárs emlékezhessen vissza rá, részint pedig az egykori magyar filmforgalmazás sem tette lehetővé számunkra ennek az elvnek a következetes megvalósítását. Ezért bekapcsoltuk az Akadémia munkájába a fiatalabb filmtörténész- és filmesztétágeneráció legkiválóbbjait is.

Az előadásorozatot — amelyeknek egyes bemutatói vasárnaponként, kéthetes időközökben követik egymást — Hámos György, a Filmvilág főszerkesztője nyitja meg február 24-én. Ez alkalommal a »Pattyomkin páncélos« Eizenstein remekműve kerül bemutatásra, amit Hevesi Iván, a némafilmek neves magyar történetírója ismertet. A következő bemutató Pudovkin az »Anyá« című alkotása lesz, amelyről Bóka László egyetemi tanár tart bevezetőt. Dovisenko »Föld« című filmjét Staud Géza színház- és filmtörténész ismerteti, Griffith »Intolerance« című alkotását Magyar Bálint, a Filmtudományi Intézet tudományos munkatársa méltatja. Greed »Gyilkos arany« című filmjét Bíró Yvette filmtörténész előadása vezeti be, Chaplin világhírű »Aranyláz«-át Komlós János, a Népszabadság kultúrrovatának vezetője méltatja, Orson Welles »Aranybolgár« című alkotásának ismertetője Bán Róbert, a Hunnia Filmgyár dramaturgja; az »Utolsó ember« című filmet Nemeskürty István filmtörténész, a Hunnia Filmgyár csoportvezetője vezeti be filmtörténeti előadásával. Az expresszionista némafilm reprezentatív alkotásáról »A dr. Caligari«-ról Németh Antal, a pécsi színház rendezője tart bevezetőt, »A biciklitolvajok«-ról, a neorealizmus úttörő filmjéről Fábri Zoltán filmrendező az élménybeszámolót, Renoir »Nagy ábránd« című alkotását Hont Ferenc, a Színház-tudományi Intézet vezetője méltatja és Dreyer »Jeanne d'Arc« filmjét Keresztury Dezső író, a Színház-tudományi Könyvtár vezetője ismerteti.

Az esetleges változtatások jogát a rendezőség fenntartja a maga számára.

elemezni, akkori rendezőket idézni, és így tovább.

Nehéz persze minden kívánságot teljesíteni. Végül is a Filmvilág „profilját” tekintve, egyedülálló lap: nem csak tudományos és nem csak közönséglap, hanem a kettő sajátos ötvözete. Ez megnehezíti a szerkesztést. Az Iszkusztvo Kino-típusú, könyvterjedelmű vaskos folyóiratokkal nem mérkőzhet; viszont magasan felette áll a vele egy terjedelmű — ha nem terjedelmesebb — és kedvezőbb nycmdai feltételek között létrehozott lapok: Filmrevue, Szovjetszkij Ekrán színvonalának.

Balázs Béla csaknem negyven évvel ezelőtti híres szavait: „a film bebocsátást követel az Akadémia kapuján” az idő részben valóra váltotta. A film már az előcsarnokban várakozik; a Filmvilág pedig nem a kényelmes akadémiai padokban ülve várja, hogy megadják az engedélyt a belépésre, hanem a filmmel, a film művészeivel együtt ostromolja az újabb és újabb kapukat.

NEMESKÜRTY ISTVÁN